

HUMANITIES INSTITUTE
Serhat Tertemiz, MA

OLAĞAN İŞLER (1930)

REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1889 – 1956)

İçindekiler

Aşk Mektupları
Ahret Dönüşü
Tehdit
Bir Ahret Masalı
Bahçeli Lokanta
Geçim Dünyası
İnsan Nasıl Düşer?
Kilkuyruk
Bir Aşkın Tarihi
Yeni Bir İcat
Mavi Gözlü Çocuk
Kuvve-î Maneviye
En Büyük Ceza
Çehreler, Tabiatlar
Akrep
Ceza-yı Naktî
Namuslu Sahtekâr
Uğurlu Çocuk
Mukaddes Hatıra
Yağmur

Hakkında

Türk edebiyatı alanında öykü türünde de birçok anlatı kaleme almış ve eserler oluşturmuş olan Reşat Nuri Güntekin ilk öykü denemelerine 1917 yılında başlamış ve 1930 yılında *Olağan İşler* adlı yazınsal yapıtı Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi tarafından kitap haline getirilip yayımlanmıştır. Müellifin bu eseri yıllar sonra İnkılâp Yayınları tarafından tekrardan kitap haline getirilip yayımlanmıştır. Toplamda yirmi öyküden oluşan eserde yer alan her anlatıda ayrı bir tema ve konu işlenmektedir. Temalar ve konular genel olarak toplumsal temelli olmaktan ziyade salt insanı temel almaktadır. *Olağan İşler* adlı öykü kitabının ikinci yarısında yer alan Tercümeler başlığının altında Alphonse Daudet, Georges Courteline, Tristan Bernard, Maupassant ve Léon Frapié'den yapmış olduğu öykü tercümelemleri yer almaktadır. Alphonse Daudet'den toplamda üç öykü (Ayna, Küçük Casus, Arlı Kız), Georges Courteline'den toplamda bir öykü (Bir Saat Bulan Adam), Tristan Bernard'dan toplamda bir öykü (Son Ziyaret), Maupassant'dan toplamda dört öykü (Bir Dul, İtiraf, Pişmanlık, Sicim), Léon Frapié'dense toplamda iki öykü (Af, Bir Gönül Oyunu) çevirisine eserinde yer verilmiştir.

AŞK MEKTUPLARI

Kişiler

<i>Rasim</i>	Anlatının genç başkarakteri tembel ve saf bir öğrencidir.
<i>Bedia</i>	Rasim'e aşk mektupları yazan ve gerçekte var olamayan genç bir kızdır.
<i>Nedime Hanım</i>	Rasim'in annesidir.
<i>Ahmet Bey</i>	Rasim'e sahte aşk mektupları yazan babasıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Rasim'in Bedia'yla Mektuplaşması Mektepten eve dönen Rasim genç bir kız tarafından kendisine gönderilmiş bir mektup bulur. Akşam sinemaya gitmek yerine mektup gönderen kıza cevap yazmaya

başlar. Oldukça mutaassıp bir ailede büyüdüğünü ifade eden Bedia Rasim'e görür görmez âşık olduğunu, yakın gelecekte onunla evlenmek istediğini ve mektupları gizlice göndermesini söyler. Diğer mektuplarda Bedia Rasim'in daha okunaklı yazı yazmasını, okuduğu kitaplardan en sevdiği bölümleri anlatmasını ister. Onun geceleri eve geç gitmesinden ve okulda giyimine özen göstermemesinden şikâyet eder. Rasim Bedia'nın önerileriyle şikâyetlerini dinler ve en kısa zamanda onunla yüz yüze tanışmak ister.

Ahmet Bey'in Aşk Mektuplarıyla Oğlunu Yönlendirmeye Çalıştığının Anlaşılması Nedime Hanım eşi Ahmet Bey'e Rasim'in odasında aşk mektupları bulduğunu ve çocuklarını kaybetmek üzere olduklarını söyler. Ahmet Bey Nedime Hanım'a mektupları yazan genç kızın kendisi olduğunu ve yazdığı aşk mektupları sayesinde Rasim'e yeni yazıyı öğrettiğini söyler.

Temalar

Aşk Reşat Nuri Güntekin'in *Aşk Mektupları* adlı kısa öyküsünde, oğullarını yönlendirmek ve dizginlemek konusunda zorluk çeken bir babanın gerçekte var olmayan genç bir kızın ağzından haylaz oğluna aşk mektupları yazarak ona istediklerini yaptırmaya çalışması anlatılır. Ahmet Bey oğlu Rasim'e yazdığı aşk mektuplarıyla ona istediğini yaptırmayı başarır. İnsanların zayıf taraflarını kullanarak onların olumlu yönde davranmaya yönlendirilebileceği iletisi verilir.

AHRET DÖNÜŞÜ

Kişiler

Abdullah Şevki Neşesi ve iyimserliğiyle ön plana çıkan kırk beş yaşındaki başkarakterdir.
Kadın Muhasebeci Anlatıda yer alan kadın karakterlerden biridir.
Akrabanın Zevcesi Başkarakterin âşık olduğu yakın akraba eşidir.
Nazenin Hanım Merhum bir ayan azası paşasının sürekli dedikodu çıkaran dul eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Abdullah Şevki'nin Geçmişte Farklı Bir Karakter Olduğunu Dile Getirmesi Neşesi ve iyimserliğiyle tanınan Şevki bir dost meclisinde eskiden böyle biri olmadığını ve geçmişte intiharın eşiğinden dönmüş olduğunu söyler. Ona inanmakta zorlanan dostlarına bu tecrübesini anlatmaya başlar. Yıllar önce yakın bir akrabasının zevcesine âşık olan Şevki kendine hâkim olamayıp onunla görüşmeye başlamıştır. Zira o dönemlerde erkekler genel olarak yalnızca yakın akraba olan kadınları görebilmektedirler. Ancak bir süre sonra akrabasının uzak bir vilayete tayin olması üzerine Şevki sevdiği kadından ayrılır. Bunun üzerine derin bir aşk acısı yaşamaya başlayan Şevki intihar etmeye karar verir.

Akrabasının Zevcesine Aşık Olup İntiharın Eşiğine Gelen Başkarakterin Bu Kararından Vazgeçmesi İntihar için bütün hazırlıklarını tamamlayan Şevki'yi intihar edeceği gün birçok dostu ziyaret etmeye gelir ve onun intiharın eşiğinde olduğunu bildiklerini söylerler. Şevki dostlarının bu gerçeği nasıl anlamış olduklarını merak eder ve öğrenmek ister. Eski bir ayan azası paşasının karısı olan Nazenin Hanım'a bir davette sarkıntılık etmiş olması nedeniyle kadın onun kendine olan aşkıntıdan intihar edeceği ve ona sahip çıkılması gerektiği söylentisini her yere yaymıştır. Eşini kaybettikten sonra devamlı olarak tanıştığı her erkek tarafından arzulandığını söyleyen Nazenin Hanım Şevki hakkında da onun intihar edeceği dedikodularını çıkarmıştır. Bir süreliğine intihar etmekten vazgeçmiş olan Şevki'nin zaman içinde yaraları iyileşmiştir.

Temalar

Pişmanlık Reşat Nuri Güntekin *Ahret Dönüşü* adlı kısa öyküsünde, geçmişte yakın akrabasının zevcesine âşık olduğu ve ondan uzak kaldığı için intihar etmeyi düşünen başkarakter, merhum ayan azasının yaşlı ve dul eşinin başkarakterin kendisine âşık olduğu için intihar edeceği söylentisini çıkarması üzerine bu karardan vazgeçişini anlatır. Zaman yaraları iyileştirir ve başkarakter intihar etmemiş olmaktan memnundur.

Kişi İncelemesi

Abdullah Şevki (Açık/Sosyal/Duygusal/Mantıklı) Anlatının başkarakteri kırk beş yaşlarındadır. Neşesi, iyimserliği ve iyi huylu bir insan olması sebebiyle herkesin sempatisini kazanır. Ancak Abdullah Şevki geçmişte âşık olduğu bir kadın için intihar etmeyi düşünmüş ve ölümün eşliğinden dönmüştür. Yaşlı ve dul bir kadının çıkardığı dedikoduyu gururuna yediremediği için intihardan vazgeçer. Zaman acısını dindirir ve intihar etmeyi düşündüğü için pişmanlık duyar.

Sitemkâr “– Ne gülüyorsunuz çocuklar? Ben de insan değil miyim? Kırk beş yaşındayım... Bu, oldukça uzun zaman içinde benim de hiç zaaf ve ümitsizlik saatim olmadı mı sanırsınız?” (Güntekin 2017, 9).

Canlı “Abdullah Şevki, neşesi, nikbinliği, kalenderliği ile meşhur bir adamdı. Demir gibi bir vücudu vardı. En olmayacak şeyler için kahkahayı attığı zaman camlar sarsılırdı” (Güntekin 2017, 9).

Âşık “Ailemize ilk gelin geldiği günden itibaren ona karşı duyduğum muhabbet ve incizap günden güne artıyordu” (Güntekin 2017, 10).

Üzgün “Mamafih, bu acıyı gönlümden, onun yüzünü gözümde söküp atabilmek için çok uğraşım” (Güntekin 2017, 11).

Olgun “İntiharlar, galiba bazı buhran saatlerinde oluyor... İnsan bir parça dışını sıkmalı... Kendine birkaç gün, bir iki hafta mühlet vermeli... Zaman, her yarayı tedavi ediyor... Nitekim bugün ne kadar hayatından memnun bir adam olduğumu hepimiz bilirsiniz” (Güntekin 2017, 16).

TEHDİT

Kişiler

<i>Muvaffak Bey</i>	Anlatının başkarakterdir.
<i>Büyükanne</i>	Başkarakterin büyükannesidir.
<i>Naciye Hanım</i>	Başkarakterin âşık olup evlenmek istediği kadın karakterdir.
<i>Daire Müdürü</i>	Başkarakterin intihar etmekten kurtardığı âmiridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Muvaffak Bey'in Kendini İntihar Etmeyi Tehdit Aracı Olarak Kullanması Özellikle küçükken büyükannesini kendini intihar etmekle tehdit ederek istediği şeyleri yaptırmayı başarmış olan Muvaffak Bey bunu bir sabah silah olarak başkalarına karşı da kullanmıştır. Yıllar sonra görev yaptığı kurumun rüşvetçi daire müdürünün işlediği suçu şantajla örtbas etmiş ve intihar etmek üzere olan müdürünü kurtarmıştır.

Âşık Olduğu Kadını Kendini İntihar Etmekle Tehdit Eden Başkarakterin Ölmesi Yaklaşık son üç aydır Naciye Hanım'ın peşinde koşan ve onunla evlenmek isteyen Muvaffak Bey, eskiden sıkça kullanmış olduğu bu yola başvurarak sevdiği kadını ikna etmek ister. Muvaffak Bey Naciye'ye evlilik teklifini kabul etmesi için on dakika süre verir. Naciye Muvaffak'ın tehdidini kahkahalarla karşılar ve ona teklifi kabul etmeyeceğini söyler. Söylediğini yapmaması durumunda alay konusu olacağını ve mutlaka intihar edeceği sırada birileri tarafından kurtarılacağını düşünen Muvaffak Bey kendini intihar etmeye hazırlanır. Hazırlıkları tamamlayıp intihar etmek üzereyken dışardan gelen seslerden kurtarılacağı konusunda umutlanır. Üzerine bastığı sandalyeye tekme atmasının hemen ardından pencereden içeri bir kedi girer ve eti alıp kaçar.

Temalar

Yalan Reşat Nuri Güntekin *Tehdit* adlı öyküsünde, çevresindekileri kendini intihar etmekle tehdit ederek istediği her şeyi yaptıran Muvaffak Bey'in trajikomik sonunu anlatır. Âşık olup evlenmek istediği kadını da aynı tehditle ikna etmek isteyen Muvaffak Bey kazmış olduğu tuzağa kendi düşer ve oynamış olduğu oyunun sonu kendi ölümüyle sonuçlanır.

Kişi İncelemesi

Muvaffak Bey (Asosyal/Mantıklı/Duygusal) Anlatının başkarakteri henüz küçük yaşlarda çevresindekileri kendini intihar etmekle tehdit ederek onlara istediği her şeyi yaptırmaya başlamıştır. Söylemiş olduğu yalan ve oynamış olduğu oyun sayesinde arzularını gerçekleştirmekte muvaffak olur. Fakat âşık olup evlenmek istediği kadına da aynı yalanı söyleyip aynı oyunu oynayan Muvaffak Bey kurmuş olduğu tuzağa düşerek hayatını kaybeder.

Tehditkâr “Katî cevabınızı bekliyorum. Size on dakika mühlet! Bu on dakikanın hitamında “hayır” dediğiniz halde, ne olacağını, nereye gireceğimi biliyorsunuz” (Güntekin 2017, 17).

Oyunbaz “Büyük bir delikanlı sırasına geçtiği vakit, aşk maceralarında da bu hileden bol bol istifade etti. İntihar bahsi onun komşu kızlarına yazdığı namelerin dörtte üçünü doldurur ve en ateşli kısmını teşkil ederdi” (Güntekin 2017, 18).

Vicdanlı “Bir saniye geç kalsaydım, gözümün önünde koskoca bir binaullah gümbür gümbür yıkılacaktı” (Güntekin 2017, 19).

Endişeli “Bir anda tılsımı bozulmuştu. Rezil olmuştu. Sadece Naciye Hanım’ı kaybetmekle kalmayacak, vaka, ağızdan ağıza dört bir tarafa yayılacaktı” (Güntekin 2017, 20).

Başarısız “Asabiyet ve heyecanla iskemleyi biraz fazla sarsacak olmuştu. İskemle birdenbire ayaklarının altında kayıp yuvarlandı. Tam o anda Muvaffak Bey, pencereye bakarak boğuk bir feryat kopardı” (Güntekin 2017, 23).

BİR AHRET MASALI

Kişiler

Ahmet Şevki Efendi Kadıköy mekteplerinden birinde muallim olan başkarakter elli yaşındadır.
Delikanlı Arabacı giyimli bir delikanlıdır.
Kadın Delikanlının kız arkadaşıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Ahmet Şevki Efendi’nin Yalnızlığı Kadıköy’deki mekteplerden birinde muallim olan Ahmet Şevki Efendi elli yaşındadır ve her gün Selimiye’den Kadıköy’e yürüyerek geldiği için diğer meslektaşları tarafından daha yakın bir yere taşınması konusunda uyarılır. Fakat Ahmet Şevki Efendi doğduğu yerde ölmek istediğini söyler. Tıp fakültesi yakınlarındaki bir tepede boş vakitlerini geçirmeyi sever.

Ahmet Şevki Efendi’nin İntihar Girişimi Yaz tatilinin gelmesiyle birlikte tepeye giden Ahmet Şevki Efendi iki gencin kendi aralarında gece vakitlerinde mezarlıkta buluşmayı kararlaştırdıklarını, zira oraya kimsenin uğramadığını söylediklerini duyar. Bunun üzerine Ahmet Şevki Efendi bütün dostlarının ve sevdiklerinin öldüğünü hatırlayıp evinde morfinle intihar etmeye karar verir. Karaca Ahmet Mezarlığı’nda mütevazı bir cenaze merasimi yapılır. Sınıfın en yaramaz öğrencisi öğretmeni için gözyaşı döker. Ahirette bir melek tarafından bütün sevdiklerinin başkalarıyla birlikte olduğunu öğrenen ve yalnızlığın orada da kendisini bulduğunu gören Ahmet Şevki Efendi morfinin etkisi geçtiğinde uyanır. Ölmesine yetecek kadar morfin almamıştır. Ahmet Şevki Efendi okulların açılmasına az kaldığını ve yakında öğrencilerine kavuşacağını kendine hatırlatarak avunur.

Temalar

Yalnızlık Reşat Nuri Güntekin *Bir Ahret Masalı* adlı öyküsünde yalnız bir hayat yaşayan ve bundan dolayı kendini öldürerek öteki dünyada sevdiklerine kavuşmak isteyen Ahmet Şevki Efendi’nin gerçeklerle yüzleşmesini anlatır. Aşırı dozda morfin alan Ahmet Şevki Efendi gördüğü rüyada merhum olmuş sevdiklerinin öteki dünyada başka kişilerle birlikte olduklarını ve yalnızlığın kendisini orada da bulacağını öğrenir. Morfinin etkisi geçtiğinde uyanan Ahmet Şevki Efendi yaz tatilinin bitmesini ve öğrencilerine kavuşacağı günü bekler.

BAHÇELİ LOKANTA

Kişiler

<i>Haydar Efendi</i>	Anlatının başkarakteri eski bir evkaf kâtibidir ve kır lokantası işletmeyi arzular.
<i>Haralambo</i>	Bir tütün işçisidir.
<i>Müşteri</i>	Manastır'dan gelmiş varlıklı bir Arnavut'tur.
<i>Arkadaş</i>	Haydar Efendi'nin gerçekleri öğrendiği arkadaşıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Haydar Efendi'nin Hayali ve Hayal Kırıklığı Yaklaşık olarak 20-25 yıl kadar evkaf kâtipliği yapmış ve memur olmaktansa küçüklüğünde bir bakkala çırak olsaydı çoktan zengin olmuş olacağı yönünde arkadaşlarına dert yanmış olan Haydar Efendi'nin dostlarından biri işyeri açması için ona beş bin lira verir. Elindeki sermayenin dört bin lirasıyla bir ev ve kır lokantası satın alan Haydar Efendi işe girer. Ancak en iyi malzemeleri ve işçileri kullanmasına rağmen umduğu kadar kazanç sağlayamaz. Bunun üzerine lokantayı vakit kaybetmeden satmaya karar verir.

Haydar Efendi'nin Dolandırılması Haralambo ismindeki bir tütün işçisi Haydar Efendi'ye Manastır'dan gelen varlıklı bir Arnavut'un kır lokantası satın almak istediğini söyler. Alıcıyla satıcı Sirkeci'deki bir otelde buluşup fiyat üzerine pazarlık yapar. Varlıklı Arnavut lokantanın müşteri potansiyelini görmek ister. Haralambo iş arkadaşlarını Arnavut'un geleceği gün lokantaya getirir ve onları ücretsiz yedirip içirir. Alıcıyla satıcı fiyat üzerinde anlaşamazlar. Bir süre sonra Haydar Efendi bir arkadaşından Haralambo tarafından kandırıldığını öğrenir.

Temalar

Düzenbazlık Reşat Nuri Güntekin *Bahçeli Lokanta* adlı kısa öyküsünde eski bir devlet memurunun uzun zamandır zengin olma hayaliyle ticarete atılma arzusunun kötü bir şekilde sonuçlanmasını anlatır. Ticaret yaparak kısa sürede zengin olacağını düşünen Haydar Efendi açmış olduğu kır lokantasından gelir elde edemez. Bunun üzerine zararını karşılamak için lokantayı satmaya kalkıştığında da bir tütün işçisi tarafından kandırılır.

GEÇİM DÜNYASI

Kişiler

<i>Anlatıcı</i>	Dış-öyküsel anlatıcıdır. Arkadaşın arkadaşıdır.
<i>Arkadaş</i>	Varlıklı bir ailenin üyesidir.
<i>İsrail Efendi</i>	Beş çocuk babası varlıklı bir Yahudi'dir.
<i>Sara</i>	İsrail Efendi'nin ortanca kızıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Yahudi Komşunun Kırılan Antikaları Toplaması Anlatıcının arkadaşı medeni ve varlıklı bir ailenin mensubudur. Yakın zaman önce alaturka müzik mi alafranga müzik mi tartışması sırasında biblolar, heykeller ve tabaklar gibi birçok antika kırılmıştır. Ailenin beş çocuklu Yahudi komşusu evden yükselen gürültü üzerine kapıya kadar gelip kapıyı çalar. Ne iş yaptığı tam olarak bilinmeyen İsrail Efendi yüksek maaş kazanan bir memur kadar varlık içinde yaşamaktadır. Antika bir çay ibriğinin kırıldığını öğrenen İsrail Efendi aileden kırık parçaları ister. Diğer kavgalarda da böylesi antikaların kırıldığını duyduğunda aileden kırık parçaları ister ve onları alıp götürür. Kırılan nesnelere çıkardığı seslerden onların hammaddelerini ve hangi madenlerden yapıldığını hemen anlar.

Toplanan Kırık Antika Parçalarını Onaran İsrail Efendi'nin Onları Satması Bir vapur yolculuğu sırasında genç bir kız yaşlı bir adama yer vermek istediği sırada elindeki çantayı düşürür ve onun düşmesiyle birlikte genç kız da bayılır. Çantanın içinde antika bir kolonya şişesi ve başka antikalar da vardır. Genç kız ayıldığında çevresindekiler onun içler acısı durumuna üzülür. Fakat arkadaş genç kızın Sara olduğunu ve kırılan vazolardan birinin kendilerine ait olduğunu görür. Bundan dolayı arkadaş genç kız için üzülmez.

Temalar

İş Reşat Nuri Güntekin *Geçim Dünyası* adlı kısa öyküsünde İsrail Efendi ismindeki ne iş yaptığı bilinmeyen Yahudi'nin nasıl zengin olduğunu anlatır. Varlıklı kesimin yaşadığı bir muhitte yaşayan

İsrail Efendi komşularının kırılan antikalarını toplar, onarır ve onları satar. Bu sayede İsrail Efendi yüksek maaş kazanan memurlar kadar varlık içinde yaşar.

İNSAN NASIL DÜŞER?

Kişiler

Mehmet Ali Bey Varlıklı bir anlatı kişisidir ve aynı zamanda anlatıcıdır.
Muvaffak Bahtiyar Soğukçeşme Rüştüyesi'nin eski sınıf birincisi ve mahallenin ayyaş dilencisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Mehmet Ali Bey'in Muvaffak Bey'le Karşılaşması Kar ve tipinin yoğun olduğu bir havada bastonuyla sokakta zorlukla ilerleyen Mehmet Ali Bey kendisine seslenildiğini duyup arkasına döndüğünde Soğukçeşme Rüştüyesi'nde sınıf birincisi olmuş ve öğretmenlerin diğer öğrencilere örnek olarak göstermiş olduğu Muvaffak Bahtiyar'ı görür. Birçok konuda olduğu gibi öğretmenler Muvaffak Bahtiyar konusunda da yanılmışlardır. Zira kendisi sokakta yaşayıp para dilenen bir ayyaş dönüşmüştür.

Başarılı Bir İnsan Olacağına İnanılan Muvaffak Bey'in Ayyaş Bir Dilenci Olması Mehmet Ali Bey kendisinden para dilenen Muvaffak Bahtiyar'a para vermek istemez. Zira hava soğuk olduğu için elini cebinden çıkarmak istemez ve bazı maddi sorunları vardır. Yolda yürümeye devam eden Mehmet Ali Bey'in ayağı takılır ve yere düşmek üzereyken Muvaffak Bahtiyar tarafından tutulur. Muvaffak Bahtiyar Mehmet Ali Bey'e neden böylesi acınası hale geldiğini bilmediğini ve hayatın kendisini bu noktaya getirmiş olduğunu söyler. Herkesin ayağının takılıp düşebileceğini ima eder. Maddi imkânı varsa eski dostunun para yardımında bulunmasını ister.

Temalar

Adaletsizlik Reşat Nuri Güntekin *İnsan Nasıl Düşer?* adlı kısa öyküsünde Muvaffak Bahtiyar karakteri üzerinden başarılı ve yetenekli bir çocuğun gelecekte talihsizlik ya da adaletsizlik yüzünden nasıl kötü bir hayata mahkûm olabileceğini anlatır. Öğrencilik yıllarında öğretmenleri tarafından takdir edilip diğer öğrencilere örnek olarak gösterilen Muvaffak Bahtiyar, yetişkinlik çağına geldiğinde yaşadığı talihsizlik veya adaletsizlikler nedeniyle alkol bağımlısı bir dilenci olmuştur.

KILKUYRUK

Kişiler

Refik Bey Anlatının başkarakteri eski bir mektupçudur. Aynı zamanda da anlatıcıdır.
Kılkuyruk Uzun boylu ve saz benizli karakter yirmi iki yaşında kâtipken ilerleyen dönemlerde özel bir şirketin çalışanı olur.
Arkadaş İstanbul'da bulunan bir şirketin genel müdürüdür. Refik Bey'in dostudur.

Detaylı Olay Örgüsü

Refik Bey'in Genç Kâtipi Diğer Memurlara Karşı Savunması Son yedi sekiz senedir mektupçu olarak bir vilâyet dairesinde görev yapan Refik Bey, Kılkuyruk diye çağırılan yirmi iki yaşındaki genç kâtiple diğer memurların alay etmesine öfkelenir. Bir gün genç kâtiple alay eden memurlara öfkeyle bağırır ve onunla alay edilmesine engel olur. O günden sonra Refik Bey ve genç kâtip arasında samimi bir bağ kurulur.

Refik Bey'in Genç Kâtip Hakkında Yanıldığını Anlaması Yıllar sonra İstanbul'a taşınıp çalışmayı bırakan Refik Bey şirketlerden birinde genel müdür olan arkadaşını ziyarete gider. Şirketteki bekleme odasına alınan Refik Bey kurul üyeleriyle karşılaşır. Aralarındaki gençlerden biri Refik Bey'in yanına gelir. Bu genç Kılkuyruk'tur. Kılkuyruk dahiliyede çalışmayı bıraktığını ve bir tütün şirketinde çalışmaya başladığını söyler. Aynı zamanda Refik Bey'e iş bulabileceğini de ekler. Refik Bey gencin söylemlerine karşılık ona kılkuyruk diye bağırıp yanından uzaklaşır. Taşradaki memurların insanları tanımak konusunda tecrübeli olduklarını anlar ve onların doğru söylediklerini kabullenir.

Temalar

Aldanma Reşat Nuri Güntekin *Kılkuyruk* adlı kısa öyküsünde, bir devlet dairesinde görev yapan Refik Bey'in yirmi iki yaşındaki genç bir kâtip konusunda nasıl yanılmış olduğunu anlatır. Başkaları tarafından "kılıkuyruk" diye çağırılan genç kâtipi diğerlerine karşı savunan Refik Bey, emekli olduktan sonra bir arkadaşının şirketinde genç katiple yeniden karşılaşır. Genç kâtipin aşırı yılışık ve dalkavukça davranışları nedeniyle Refik Bey taşradaki memurların genç kâtip konusunda haklı olduklarını kabul eder.

BİR AŞKIN TARİHİ

Kişiler

Kız Ticarethanede çalışan yirmili yaşlarında bir kadındır.
Delikanlı (Feridun) Bankada çalışan yirmili yaşlarında bir erkektir.
Anlatıcı Dış-öyküsel anlatıcıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Delikanlıyla Kızın Tanışması Üsküdar vapur iskelesinde bilet almak için aceleyle çantasına uzandığı sırada kız dirseğiyle arkasındaki delikanlının elindeki mürekkep şişesine vurur. Mürekkep şişesinin yere düşüp kırılması sonucunda kızın çorapları ve üstü mürekkeple kaplanır. Çevredekiler ikili arasında bir tartışma yaşanacağını sanırken birbirlerinden etkilenmiş olan gençler durumu anlayışla karşılayıp kaynaşır. Vapurun içinde ikilinin sohbet ettiği ve tanıştığı görülür. Delikanlı bankada çalışırken kız ise ticarethanede çalışmaktadır. İkilinin işyerleri birbirine çok yakındır. Vapurun iskelesinde konuşmaya devam eden ikili Avrupa ve Amerikan sineması üzerine tartışır. Amerikan Koleji mezunu olan kız Amerikan sinemasını methederken delikanlı Avrupa sinemasını över.

İkilinin Çift Olup Kısa Sürede Ayrılması Öğleden sonra ikili Beyoğlu'ndan gelen tramvaydan Eminönü'nde iner. Delikanlı, dekoltesi olan bir kadına baktığı için taşıdığı paketi unuttuğundan kız tarafından azarlanır. Akşam vakitlerinde Üsküdar vapur iskelesinde delikanlı kıza kendisi tarafından sürekli aldatıldığını söyleyerek ondan ayrılır.

Temalar

Aşk Reşat Nuri Güntekin *Bir Aşkın Tarihi* adlı kısa öyküde bir günün başlangıcında vapur iskelesinde tanışıp yine bir günün sonunda aynı vapur iskelesinde ayrılan bir çiftin gülünç aşk öyküsünü anlatır. Zaman ilerledikçe insana dair her şey çok hızlı bir şekilde yaşanmaya başlamıştır. Aşk denen duygunun gelişim evreleri bir güne sığdırılarak parodi halinde okura yansıtılmıştır.

YENİ BİR İCAT

Kişiler

Anlatıcı Anlatının başkarakteri aynı zamanda anlatının ben-öyküsel anlatıcısıdır.
Arkadaş İş arkadaşıdır.
Misafir Anlatıcının evine sürekli gelen bir misafirdir.

Detaylı Olay Örgüsü

Sık Sık Gelen Misafirlerden Bikan Başkarakterin Onlardan Kurtulmak İçin Arkadaşının Önerisini Denemesi Anlatıcı rahat bir işi ve iyi bir kazancı olsa da evine sürekli gelip giden misafirlerden rahatsızdır. Misafirler anlatıcının evinde çok uzun süreler kaldıkları gibi kahveyle sigarayı fazlaca tüketmektedirler. Bu durumdan rahatsız olan anlatıcı iş arkadaşlarından birine seyyar müfettişliğe başvurmayı düşündüğünü söyler. Ancak arkadaşı ona aynı durumdan muzdarip olan bir memurun utanmaz misafirleri için icat etmiş olduğu aletten bahseder. İki dakikada bir çeşitli levhalar gösteren alet misafirlere gittikçe sertleşen bir üslupta gitmeleri ve sohbeti fazla uzatmamaları gerektiğini bildirir.

Başkarakterin Kullandığı Misafir Savar Aletin İşe Yaramaması Sözü edilen aleti edinen anlatıcı onu evindeki misafirlerin görebileceği bir yere koyar ve eve ilk gelen misafir üzerinde aleti

dener. Aletin iki dakikada bir gösterdiği levhaları gülererek okuyan misafir alması gereken iletiyi almaz ve levhaların üstünde yazılanları kendi üzerine almaz. Ertesi gün aleti çalışma odasına koyan anlatıcı gelip giden kişilerin aletin gösterdiği levhaları meraklı gözlerle izlemekten başka hiçbir şey yapmadıklarını görür. Her icadın her ülkede aynı etkiyi göstermediğini anlayan anlatıcı onu bir daha kullanmamak üzere kaldırır.

Temalar

Görgü Reşat Nuri Güntekin *Yeni Bir İcat* adlı kısa öyküsünde bir toplumda var olan görgü kurallarının toplumu oluşturan dinamiklere göre ziyadesiyle değişkenlik gösterdiğini anlatmaktadır. Sürekli olarak evini ziyaret eden ve görgüsüzce davranan misafirlerden ve iş sırasında zamanını alan kişilerden bunalmış olan anlatıcı bir arkadaşının tavsiyesi üzerine onlara gitmeleri gerektiği zamanı söyleyen bir alet kullanmaya başlar. Fakat anlatıcının kullandığı alet kişiler üzerinde etkili olmaz ve amacına hizmet etmez. Zira toplumun görgü anlayışı ve kuralları farklıdır.

MAVİ GÖZLÜ ÇOCUK

Kişiler

İhsan Bey Anlatının başkahramanıdır.
Ayşe İhsan Bey'in kıskanç eşidir.
Çocuk Çiftin dokuz aylık mavi gözlü çocuğudur.

Detaylı Olay Örgüsü

İhsan Bey'in Çocuğunun Kendine Ait Olduğundan Şüphelenmesi Dokuzuncu ayını dolduran çocuğunu kucağında tuttuğu sırada İhsan Bey onun gözlerine baktıkça korku ve şüphe duymaya başlar. Zira kendisinin ve eşinin göz rengi siyahtır. Kalıtım yasalarına göre çocuğun mavi gözlü olması imkansızdır. Sokakta dolaşırken eşinden gerçeği nasıl öğrenebileceğini düşünen İhsan Bey onu aldattığına dair yalan söylemeye karar verir. Zira oldukça kıskanç bir kişiliğe sahip olan eşinin kendisini aldatmış olması durumunda bunu hemen söyleyeceğinden emindir.

Eşini Kiskandırmaya Çalışan İhsan Bey'in Eşi Tarafından Terk Edilmesi Bir gece eve sarhoş halde gelen İhsan Bey Ayşe'ye onu aldattığını ima eden ifadeler kullanır. Ertesi gün sanki metresinin ağzından yazılmış gibi kaleme aldığı mektubu yere düşürür ve eşinin onu gizlice almasına izin verir. Mektubu okuyan Ayşe'nin akşam gerçekleri söyleyeceğinden emin olan İhsan Bey huzura erer. Akşam eve geldiğinde bir mektup bulan İhsan Bey Ayşe'nin evi terk ettiğini ve kendisinden uzun zamandır hoşlanan bir adamla görüşmeye gittiğini öğrenir. Ayşe İhsan Bey'e babasının evine yerleşeceğini ve onu tamamen terk etmiş olduğunu da belirtmiştir. Son olarak Ayşe İhsan Bey'i daha önce aldatmamış olmaktan pişman olduğunu belirtmiştir.

Temalar

Aldatma Reşat Nuri Güntekin *Mavi Gözlü Çocuk* adlı kısa öyküsünde, göz renginden dolayı çocuğunun kendisine ait olduğundan şüphelenen İhsan Bey'in, kıskanç bir karakter olan eşini kiskandırarak ondan gerçeği öğrenmek istemesini anlatır. Eşini aldatmış gibi davranan İhsan Bey eşi tarafından terk edilir. Ayşe kendisiyle ilgilenen başka bir adamla görüşeceğini, babasının evine yerleşeceğini ve eşini daha önce aldatmamış olmaktan pişman olduğunu söyler.

KUVVE-İ MANEVİYE

Kişiler

Anlatıcı Kahvede bulunan dış-öyküsel anlatıcıdır.
Kahveci Anlatının başkarakteri zayıf ve çelimsiz bir kahvecidir.
Adam Kahvenin iriyarı ve yeniçeri çehreli müdavimidir.
Eş Kahvecinin güçlü ve kuvvetli eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Müşterilerin Kahvecinin Eşini Dövebildiğini Söylemesine Gülmeleri

Gece yarısı olması üzerine kahveci dükkânı kapatmak üzereyken iriyarı ve yeniçeri çehreli müşteri artık eve gitmesi gerektiğini, aksi halde eşi tarafından dövülebileceğini söyler. Zayıf ve cılız bir fiziğe sahip olan kahveciyse daha fazla oturmak istediğini zira eşinin ona hiçbir şey yapamayacağını söyler. Müşteriler iriyarı adamın sözlerine ne kadar güldüyse kahvecinin söylediklerine de o kadar gülerler. Kahveci doğru söylediğini ve eşi oldukça güçlü bir fiziğe sahip olsa da onu manevi kuvvetiyle sindirdiğini söyler.

Kahvecinin Eşine Üstünlük Kurması

Her eve geç kaldığında ve sarhoş olduğunda eşi tarafından dövülen kahvecinin sırtında kırılan sopaların sayısı belli değildir. Bir gün kendisine saldıran eşinden kaçan kahveci bir tarlaya girer ve ileride bir köpekle karşılaşır. Köpek tarafından ısırılmaktansa eşi tarafından dövülmeyi tercih eden kahveci elindeki odunla gerisingeri kaçmaya başlar. Kendisine doğru koşan eşi tarafından dövüleceğini sanan kadın eve kaçar ve kapıyı kapatır. Kahveci evin kapısına vurur ve eşinden kapıyı açmasını ister. Kadın eşine kendisini dövmemesi koşuluyla kapıyı açacağını söyler. Kahveci eşine bir daha böyle münasebetsizlikler yapmaması durumunda onu dövmeyeceğini söyler. Böylece kahveci bir daha eşi tarafından hiç dövülmemiş hatta onunla hiç kavga bile etmemiştir.

Temalar

Korku

Reşat Nuri Güntekin *Kuvve-i Maneviye* adlı kısa öyküsünde korkak ve çelimsiz bir kahvecinin şiddete meyilli ve güçlü olan eşine yanlış anlaşılma sonucunda nasıl üstünlük kurduğunu anlatır. Eşi tarafından sürekli azarlanıp dövülen kahveci eşi tarafından kovalandığı bir sırada karşısına köpek çıkması sonucunda gerisingeri kaçmaya başlayınca eş kahveci tarafından kovalandığını sanıp eve saklanır. O günden sonra kahvecinin eşi eşinden korkar ve saygısızlık etmez.

EN BÜYÜK CEZA

Kişiler

<i>Halim Selim Bey</i>	Anlatının başkarakteri muharrirdir.
<i>Anlatıcı</i>	Dış-öyküsel anlatıcıdır.
<i>Şair</i>	Okuduğu şiirlerle insanları sıkı bir şairdir.
<i>Sermürettip</i>	Gazetenin başdizgicisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Halim Selim Bey'in Cezaevinden Firar Etmesi

Şehrin önemli tüccarlarından biriyle ilgili yazmış olduğu yazı üzerine tutuklanan Halim Selim Bey'in mahkemece infazı onanıp cezaevine yerleştirilmiştir. Yaklaşık üç ay kadar cezaevinde kaldıktan sonra onun firar ettiği öğrenilir. Adı gibi sakin bir kişilik olan Halim Selim Bey'in firar etmiş olması anlatıcıyı şaşırtır. Zira cezaevinde Halim Selim Bey'i ziyarete gittiğinde o; cezaevindeyken dışarıda olduğundan daha özgür hissettiğini, yazılarını eleştiren zenginlerin ve erk sahiplerinin olmadığını, iş ortamındaki baskılardan kurtulduğunu ve daha samimi dostluklar kurduğunu söylemiştir.

Halim Selim Bey'in Cezaevinden Kaçmasının Sebebi

Polisin Halim Selim Bey'i aradığı sırada anlatıcı onu onun akrabalarından birinin evine bulur. Cezasını tamamlamasına az kalmışken neden firar ettiğini sorar ve geri dönmesi halinde cezasında indirim olabileceğini söyler. Ancak birkaç gün önce cezaevine getirilen şairin okuduğu şiirlerden dolayı mahkûmlar tarafından dövüldüğünü, en sonunda şairin kendisine musallat olduğunu ve kaçmaktan başka çaresi kalmadığını söyler. Anlatıcı muharrire hak verir.

Temalar

Baskı

Reşat Nuri Güntekin *En Büyük Ceza* adlı kısa öyküsünde yazmış olduğu yazılar nedeniyle cezaevine düşmüş olan bir yazarın mahkûm olan bir şairin okumuş olduğu şiirlere dayanmadığı için cezaevinden firar etmiş olmasını anlatır. İçerideyken dışarıda olduğundan daha özgür olduğunu söyleyen yazar şairin şiirleriyle yapmış olduğu baskıya dayanmadığı için firar etmiştir.

ÇEHRELER, TABİATLAR

Kişiler

Niyazi Bey Anlatının başkişisi ruhaniyet uzmanıdır.
Halim Bey Genç bir kızla evlenmek isteyen gençtir.
Baba Kızının evlenmek istediği gençle ilgili şüpheleri olan bir babadır.

Detaylı Olay Örgüsü

Ruhaniyet Uzmanının Çıkarmış Olduğu Eserle Ünlü Olması Ruhaniyet uzmanı olan Niyazi Bey "Çehreler, Tabiatlar" adını verdiği eseriyle insanların çehrelerinden nasıl karakterlere sahip olduklarını ortaya koymaya çalışmıştır. Onun kitabını okuyan çiftler eşleri tarafından aldatılıp aldatılmadıklarını ve hâkimler sanıkların suçlu olup olmadıklarını anlamaya çalışmaya başlamışlardır. Niyazi Bey, edindiği şöhretten ve itibardan oldukça memnundur.

Ruhaniyet Uzmanının Eseriyle Sınanması Bir gün Darülfünundaki alimlerle önemli konular üzerine tartışan Niyazi Bey evlenmek isteyen bir kızın babası tarafından ziyaret edilir. Halim Bey'in nasıl bir karaktere sahip olduğunu anlamak amacıyla Niyazi Bey'in eserini incelemiş olan baba, Halim Bey'in çehresinden eşek karakterli biri olduğunu okumuştur. Kitapta yer alan ifadelerle göre Halim Bey'in çehresine sahip olan kişiler sakin gibi görünmelerine rağmen sinirlendiklerinde oldukça yıkıcı olmaktadır. Kızının Halim Bey'e ilgi duyması üzerine baba bir de Niyazi Bey'le yüz yüze konuşmaya karar vermiştir. Kitaptaki tasvire tıpa tıp benzeyen Halim Bey hakkında onun eşek karakterli olmadığını söylemesi durumunda itibarı zedelenecek, onun eşek karakterli olduğunu söylemesi durumunda da gençlerin geleceğiyle oynayacağını farkında olan Niyazi Bey kendi itibarını kurtarmaya karar verir. İkili arasındaki konuşmaları dışarıdan dinleyen Halim Bey Niyazi Bey'e saldırır. İtibarını kurtardığını düşünen Niyazi Bey Halim Bey tarafından dövülmüştür.

Temalar

Gurur Reşat Nuri Güntekin *Çehreler, Tabiatlar* adlı kısa öyküsüyle; insanların yüz biçimlerinden karakter yapılarını okumaya dair bir eser kaleme almış olan psikoloji uzmanının kendi eseriyle sınanma hikayesini anlatır. Birbirleriyle evlenmek isteyen iki gencin mutluluğu karşısında kendi gururunu korumak adına yazmış olduğu şeyleri savunan Halim Bey egoist bilim insanının içine düşebileceği olduğu ironik durumu ortaya koyar.

AKREP

Kişiler

Anlatıcı Dış-öyküsel anlatıcıdır.
Refik Anlatının başkarakteridir.
Semiha Refik'in tembel eşidir.
Dadı Semiha'nın tembel bakıcısıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Refik'in, Eşinin ve Eşinin Dadısının Tembelliginden Şikâyet Etmesi Refik arkadaşlarına hasta olan eşinin tembelliginden dem vurur. Hem eşi hem de ev işleriyle ilgilenmesi için tuttuğu Dadı kalfa rahatsızlıklarını bahane ederek iş yapmaktan kaçınır. İş yaptıkları zaman da evi temizlemekten ziyade pislikleri halının altına süpürüp farklı yerlere gizlemekle yetinirler. Evin pisliğinden dolayı Refik misafir ağırlamaktan korkar.

Refik'in Eşinin ve Dadının Korkularından Faydalanarak Evi Temizletmesi Sabahları gözünü bile açmakta zorlanan Semiha'nın çığlık çığlığa uyandığını ve yanına koşarak geldiğini gören Refik yatak odasını denetlediğinde bir akrep ölüsüyle karşılaşır. Akrepten çok korkmuş olan Semiha onun neden, nereden ve nasıl gelmiş olduğunu sorar. Evden taşınmak istese de Refik onun bu arzusuna karşı çıkar. Zira Refik Semiha'ya ev temiz tutulmadığı sürece akreplerin nereye giderlerse gitsinler yine geleceğini söyler. Bunun üzerine Semiha'yla Dadı evi düzenli olarak temizlemeye başlar. Refik'in arkadaşlarından biri de periden korkan eşine evi temizletmek için geceleri düdük çaldığını söyler.

Temalar

Korku Reşat Nuri Güntekin *Akrep* adlı kısa öyküsünde; eşinin tembelliğinden ve sürekli hasta olmasından bunalan bir anlatı kişinin ona evi temizletmek için korkutma yoluna başvurmasını anlatır. Akreplerin kirli evlere dadandığını öğrenen eşle dadı evi düzenli olarak temizlemeye başlar. Korku tembel anlatı kişilerini olumlu yönde hareket etmeye yönelttiği bir unsur olur.

CEZA-YI NAKTİ

Kişiler

Ali Fehmi Anlatının başkarakteri yoksul bir şirket çalışanıdır.
Sacide Hanım Şirketin tel memuru Ali Fehmi'nin hoşlandığı kadın karakterdir.
Mektup Arkadaşı Ali Fehmi'ye beş lira borç para veren arkadaşıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Ali Fehmi'nin Sevdiği Kadından Randevu Teklifi Alması Perşembe günü manifaturacıların düzenlediği baloya gidip dans etmek isteyen telefon memuru Sacide Hanım, dans etmeyi bilmeyen eniştesi yerine Ali Fehmi'yle etkinliğe katılmak ister. Uzun zamandır konuşup açılmak istediği kadından randevu teklifi alan Ali Fehmi çok sevinir. Balo için yapacağı harcamalar onun maddi olarak ay başını getirmesini zorlayacak olsa da hoşlandığı kadınla yakınlaşma fırsatını kaçırmak istemez.

Talihsizlikler Sonucunda Ali Fehmi'nin Baloya Gidememesi Balonun gerçekleşeceği gün cebindeki altı lirayla evden ayrılan Ali Fehmi Yahudi'nin smokinini giyer. Sultanahmet'te tramvay beklerken kebab kokusu aldığı için açlık hisseden Ali Fehmi yoksulluğuna isyan ederek yere tükürür. Bir memur yere tükürdüğü için ona beş lira ceza yazar. Artık baloya gidemeyeceğini bilen Ali Fehmi üzüntüyle eve dönerken bir mektup arkadaşıyla karşılaşır. Ali Fehmi'nin üstündeki smokinden onun baloya gittiğini öğrenen mektup arkadaşı ona beş lira borç verir. Şevk ve heyecanla hareket halindeki tramvaya atlayan Ali Fehmi bir memur tarafından yeniden beş lirayla cezalandırılır.

Temalar

Ceza Reşat Nuri Güntekin'in *Ceza-yı Naktî* adlı kısa öyküsünde; hoşlandığı kadının balo davetini kabul etmesine rağmen yaşadığı maddi sıkıntılar ve talihsizlikler nedeniyle davete katılamayan yoksul memurun öyküsü anlatılır. Davet için hazırlanıp yola çıktığı sırada yapmış olduğu uygunsuz hareketlerden dolayı iki defa para cezasına çarptırılan Ali Fehmi baloya katılamaz.

NAMUSLU SAHTEKÂR

Kişiler

İsmet Anlatının başkarakteri yoksulluğundan dolayı sahte para taşımaktadır.
Anlatıcı Dış-öyküsel anlatıcıdır.
Amca İsmet'in amcasıdır.
Kasap İsmet'in alışveriş yaptığı kasaptır.

Detaylı Olay Örgüsü

İsmet'in Yoksulluğundan Dolayı Sahte Para Taşınması Anlatıcının arkadaşı İsmet, bir adresi bulmak için cüzdanını karıştırırken bir adet yüzlük ve bir adet de ellilik banknot bulur. Devamlı yoksulluktan yakınan dostunun bu kadar parası olduğunu gören anlatıcı hayret eder. Ancak İsmet paraların sahte olduğunu ve bunları iki buçuk liraya satın aldığını söyler. Birçok kişiye borcu olan İsmet alacaklıları bu sahte paralar sayesinde savuşturabildiğini söyler.

Esnafın Gösterişten Kolayca Etkilenmesi İsmet'in amcası, kendisini görkemli gösteren bir kürk sayesinde alacaklıları savuşturmaktadır. Çoğu borçlu giyimine ve görünümüne özen göstererek alacaklıların saygısını kazanabilmektedir. Keza cüzdanındaki yüz lirayla kasap dükkanına giren İsmet ihtiyacını alıp parayı kasaba uzattığında onun yüz lirayı bozamayacağını ve ödemenin daha sonra da yapılabileceğini söyleyeceğini bilir. İsmet'in borçlarının yanında yüz lira oldukça büyük bir meblağdır. İsmet yüz lirayla alışveriş yapmaz ve onu yalnızca esnafı etkilemek için kullanır.

Temalar

Sahtekârlık Reşat Nuri Güntekin'in *Namuslu Sahtekâr* adlı kısa öyküsünde; borçlarından ve yoksulluğundan dolayı esnaftan alışveriş yapmaktan çekinen İsmet'in sahte para kullanıp esnafı etkileyerek onların saygısını nasıl kazandığı anlatılır. Gösterişten ve büyüklenmeden kolayca etkilenen esnaf kendinden üstün gördüğü kişiler karşısında ezilir ve sessiz kalır. Varlıklı olmasa bile öyleymiş gibi görünen kişilere ya saygı duyarlar ya da onlardan korkarlar.

UĞURLU ÇOCUK

Kişiler

Ayşe Anlatının başkarakteri konağın eski hizmetçisidir.
Hanımfefendi Evin sahibi olan beyefendinin eşi.
Büyükbey Konağın sahibidir.
Yoldaş Ayşe'nin eski kapı yoldaşıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Hanımfefendinin Hizmetçinin Kimden Gebe Kaldığını Sorgulaması Eski bir konaktaki hizmetçi odasında bulunan demir karyolaya uzanmış olan Ayşe yeni doğum yapmıştır. Evin hanımı hizmetçi kızı çocuğun kimden olduğunu sorar ve muhtemelen onun erkek hizmetlilerden biri tarafından evlilik vaadiyle kandırıldığını düşünür. Evin hanımı Ayşe'nin kimden gebe kaldığını öğrenmeye çalışsa da bunu başaramaz.

Hizmetçinin Evin Beyefendilerini Tehdit Ederek Varsıllaşması On ay sonra Ayşe vapur iskelesinde eski iş arkadaşlarından biriyle karşılaşır. Ayşe eski kapı yoldaşına başta gebe kaldığı için çok endişelenmiş olduğunu ancak bir süre sonra evin beyini çocuğun kendisinden olduğunu herkese söylemekle tehdit ederek hem onun doğum masraflarını karşılmasını hem de her ay yirmi beş lira ödeme yapmasını sağladığını söyler. Ayşe evin oğulları ve damatlarını da aynı şekilde tehdit edip onlardan para koparmayı başarmıştır. Bu sayede kısa sürede varlık sahibi olmuştur.

Temalar

Sahtekârlık Reşat Nuri Güntekin'in *Uğurlu Çocuk* adlı kısa öyküsünde; bir konakta çalışan hizmetçinin dünyaya getirmiş olduğu çocukla evin beyefendisini, oğullarını ve damatları çocuğun kendilerinden olduğunu söylemekle tehdit ederek kısa sürede varsıllaşması anlatılır. Yıllarca evin erkekleri tarafından istismar edilmiş olan hizmetçi yapmış olduğu sahtekârlıkla malî bağımsızlığına kavuşup aileden kurtulur.

MUKADDES HATIRA

Kişiler

Tahir Efendi Anlatının başkarakteri kırklı yaşlarında olan utangaç bir kâtiptir.
Daire Müdürü Tahir Efendi'nin görev yaptığı dairenin yöneticisidir.
Anlatıcı Dış-öyküsel anlatıcıdır.
Ermeni Çarşıda basmacı dükkânı işleten bir anlatı kişisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Anlatıcının Tahir Efendi'nin Efendiliğinden Etkilenmesi Kırklı yaşlardaki nazik, sıkılgan ve çocuksu bir beyefendi olan Tahir Efendi bir devlet dairesinde kâtiplik yapmaktadır. Başkalarına karşı saygı göstermeyi aşırıya kaçırarak başkalarını selamladığı sırada ayağa kalkmayı huy edinmiştir. Her sabah Hisar iskelesinden vapura binen Tahir Efendi çekingenliğinden ve aşırı saygılı biri olmasından başkalarının yanına oturmaktan rahatsız olur. Onun sigarasını yakmaya çalıştığını gören anlatıcı arkadaşlarından birinin yanan sigarasını ona uzatır. O günden sonra ikili dost olur ve her sabah işe birlikte gitmeye başlarlar.

Tahir Efendi'nin Gururunun İncinmesi Kalabalık bir aileye bakan Tahir Efendi işe gittiği sırada çarşıdan geçmek yerine onun etrafından dolaşarak yolu uzatır. Anlatıcı onun çarşıdan neden geçmediğini merak eder. Sevdiği bir kadınla ilgili hatırlamak istemediği bir anısı olduğunu düşünür. Bir gün daire müdürüyle işe giderken Tahir Efendi çarşıdan geçmek zorunda kalır. Basmacı dükkanından bir Ermeni Tahir Efendi'ye seslenerek hanımefendi için aldığı şeylerin ücretini hâlâ ödememiş olduğunu ve kendilerinin yoksul esnaf olduğunu söyler. O günden sonra anlatıcı da çarşıdan geçmemeye özen gösterir.

Temalar

Utancı Reşat Nuri Güntekin'in *Mukaddes Hatıra* adlı kısa öyküsünde; başkalarına göstermiş olduğu saygıyla anlatıcının sevgisini ve saygısını kazanmış olan Tahir Efendi'nin, borcunu ödeyemediği için çarşıda basmacı dükkânı işleten bir esnaf tarafından nasıl küçük düşürüldüğü anlatılır. Borcunu ödeyemediği esnafla karşılaşmaktan çekinen Tahir Efendi işe giderken çarşıdan gitmek yerine yolu uzatır. Fakat bir gün çarşıdan geçmek zorunda kalması üzerine borçlu olduğu esnafla karşılaşır.

YAĞMUR

Kişiler

<i>Sitare</i>	Anlatının başkarakteri ana sınıfı öğretmenidir.
<i>Müveddet Hanım</i>	Sitare'nin yaşlı ve hasta annesidir.
<i>Baba</i>	Sitare'nin babası avukattır. Büyük harpte hayatını kaybetmiştir.
<i>Kardeş</i>	Kafkasya'da hayatını kaybetmiştir.
<i>Kardeş</i>	Mısır'da ticarethane işletmektedir.
<i>Leman</i>	Sitare'nin Mısır'daki kardeşinin kızıdır.
<i>Cemile</i>	Sitare'nin, annesi hasta olan beş yaşındaki öğrencilerinden biridir.
<i>Cemil</i>	Sitare'nin, annesi hasta olan beş yaşındaki öğrencilerinden biridir.
<i>Doktor</i>	Sitare'yi muayene edip onunla ilgilenen askerî doktordur.

Detaylı Olay Örgüsü

Sitare'nin Öğrencileri İçin Fedakârlık Yapması Eğitimini tamamladıktan yıllar sonra mezun olduğu okulda ana sınıfı öğretmeni olmuş olan Sitare büyük harp sırasında babasını ve Kafkasya Cephesi'nde kardeşlerinden birini yitirmiştir. Kardeşlerinden biri Mısır'da bir ticarethane işletmektedir. Akşam vakitlerinde yağmurdan ıslanmış ancak neşeli bir halde eve gelen Sitare annesinden Mısır'daki kardeşinin bir çocuğu olduğunu ve adını Leman koyduklarını öğrenir. Ardından Sitare annesine okulda günün nasıl geçtiğini ve neden ıslandığını anlatır. Dersten sonra müdürden izin alıp çocuklarla kırdaki yürüyüşe çıkmış olan Sitare dalgınlığa kapıldığından dolayı okuldan çok uzaklaşmıştır. Yağmurun başlaması üzerine bir kır kahvesine saklanılmış ve köylüler onlara yardım etmiştir. Anneleri hastanede yatığından teyzelerinin yanında kalan Cemil ile Cemile'yi saklandıkları çukurdan anne şefkatiyle çıkaran Sitare, onların ıslanmamaları için mantosunu ve başörtüsünü onlara verir. Ardından okula döndür.

Öğretmenin Fedakârlığının Cezalandırılması Ertesi sabah ateşi yükselen Sitare'yi askerî doktor muayene eder. Daha sonra uzman bir doktora görünen Sitare'nin ciğerlerinin zayıf olduğu ve hafif zatürre geçirdiği söylenir. Yarın okula gitmesi uygun görülmez. Ertesi gün çıkan gazetelerde başı ve vücudu açık bir halde görülmüş olan Sitare öğretmenin görevinden azledilmiş olduğu haberi yer alır. Zira dini kaidelere karşı gelmiş olması ne olursa olsun affedilmemiştir.

Temalar

Umursama Reşat Nuri Güntekin'in *Yağmur* adlı kısa öyküsünde; hayatını yoksulluk ve mücadeleyle geçirmiş olmasına rağmen öğretmen olmayı başarmış olan Sitare'nin, anne şefkatiyle ilgilendiği öğrencileri için yapmış olduğu fedakârlık sonucunda hem tabiat hem de devlet tarafından cezalandırılması anlatılır. Fakat her şeye rağmen verici bir kişilik olan öğretmen öğrencilerini yağmurdan korumayı başarır. Öğrencilerini yağmurdan korumak için başörtüsünü onlara siper eden öğretmen devlet tarafından görevinden uzaklaştırılır.

Kişi İncelemesi

Sitare (Açık/Sosyal/Sorumlu/Mantıklı) Anlatının başkahramanı olan Sitare yoksulluk ve zorluk içinde yaşamıştır. Genç yaşlarda babasını I. Dünya Savaşı'nda ve kardeşlerinden birini de Kafkasya Cephesi'nde kaybetmiştir. Okulunu başarıyla bitiren Sitare mezun olmuş olduğu okula öğretmen olarak atanır. Kendini işine ve öğrencilerine adanmış olan Sitare ziyadesiyle mutludur. Öğrencilerini kır gezisine götürdüğü bir gün yağın yağmurdan onları korumaya çalışması sonucunda ıslanan Sitare ağır bir şekilde hastalanır. Hasta yatağına düşmüş olmasının yanı sıra öğrencilerine siper etmek için başörtüsünü çıkarmış olan Sitare meslekten de atılır.

Neşeli "Akşamları evin kapısından girince, çantasını top gibi havaya atıp tutar, şarkıya başlardı" (Güntekin 2017, 89).

Cefakâr "İhtiyar ve hastalıklı annesine bakabilmek için sabahtan akşama kadar elliye yakın minimini yaramazın kahrını çekiyordu" (Güntekin 2017, 89).

Havâî "– Ah, Sitare... Sen hiç akıllanmayacaksın. Halbuki sana bu kadar çocuğu teslim etmişler..." (Güntekin 2017, 92).

Vicdanlı "Cemil ile Cemile'yi, kimsesiz oldukları için, öteki çocuklardan fazla severim. Onlara muallim gibi değil, anne gibi, dadı gibi bakarım" (Güntekin 2017, 92).

Fedakâr "Hemen paltomu çıkardım, bir çekişte ortasından ikiye ayırdım. Bir parçasına Cemil'i, ötekine Cemile'yi sardım..." (Güntekin 2017, 93).

Kaynakça

Aktürk, Şenol. «*Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinde Yapı ve Tema.*» Yüksek Lisans Tezi, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2003.

Güntekin, Reşat Nuri. *Olağan İşler*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2017.

Karaburgu, Oğuzhan. «*Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyeleri Üzerinde Bir İnceleme.*» Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 2001.